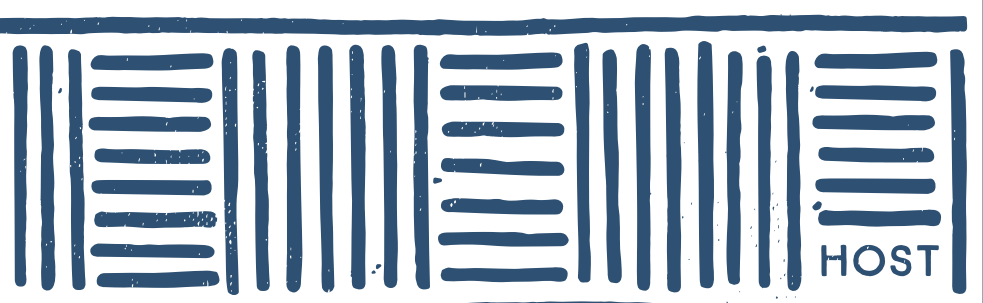

CHIMAMANDA NGOZI ADICHIEOVÁ

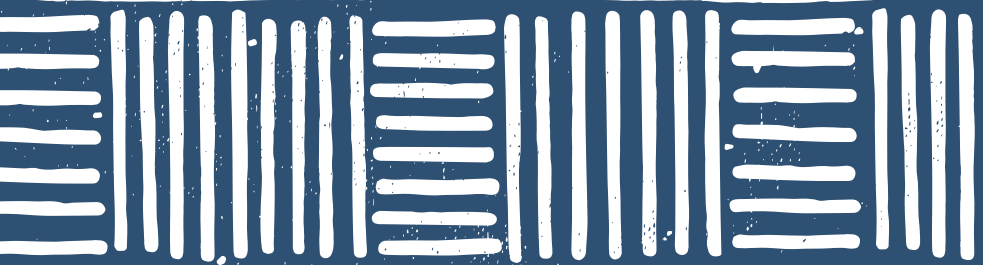
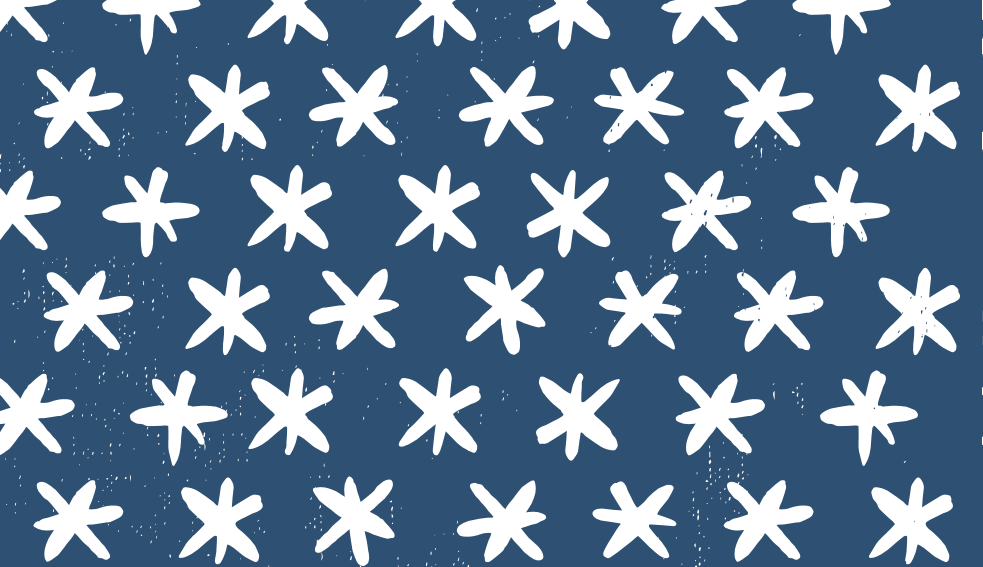

AMERIKÁNA

Chimamanda Ngozi Adichieová
AMERIKÁNA

CHIMAMANDA NGOZI ADICHIEOVÁ

AMERIKÁNA

• BRNO •
• 2017 •

AMERICANAH

Copyright © 2013, Chimamanda Ngozi Adichie

All rights reserved

Translation © Petr Štádl, 2017

Czech edition © Host — vydavatelství, s. r. o., 2017 (elektronické vydání)

ISBN 978-80-7577-090-5 (Formát PDF)

ISBN 978-80-7577-091-2 (Formát ePub)

ISBN 978-80-7577-092-9 (Formát MobiPocket)

*Tato kniha je pro naši příští generaci, ndi na-abia n' iru.
Patří k ní i Toks, Chisom, Amaka, Chinedum,
Kamsiyonna a Arinze.*

Mému otci, kterému je letos osmdesát let.

A jako vždy Ivarovi.

1. ČÁST

KAPITOLA 1

V létě nebyl Princeton ničím cítit, a třebaže měla Ifemelu ráda i poklidnou svěžest četných stromů, čisté ulice a velkolepé rezidence, obchody s decentně nadsazenými cenami a tichou, neměnnou atmosféru vydobyté elegance, největší zalíbení nacházela právě v absenci pachu — snad proto, že všechna ostatní americká města, která dobře znala, svůj osobitý pach měla. Filadelfii prostupoval zatuchlý odér historie. New Haven páchl zanedbaností. Baltimore čpěl mořskou vodou a Brooklyn odpadky připékajícími se na slunci. Zato Princeton nebyl cítit ničím. Ráda se tu nadechovala zhluboka. Ráda pozorovala místní, jak s okázalou zdvořilostí jezdí ve svých nejnovějších modelech a odstavují je před prodejnou biopotravin na Nassau Street, před suši restauracemi, před cukrárnou s padesáti druhy zmrzliny včetně paprikové či před poštou, jejíž personál se pokaždé nadšeně hrnul uvítat je u vchodu. Ráda měla i kampus, vážnost jeho vědění, gotické budovy a jejich zdi obetkané popínávkami i to, jak se v nočním pološeru vše proměňovalo v přízračný výjev. A ze všeho nejraději měla ten pocit, že si na tomhle místě blahobytné lehkosti a pohodlí může hrát na někoho jiného, někoho speciálně přijatého do váženého amerického klubu, někoho, jejíž zdobí jistota.

Jen nerada se ovšem smířovala s tím, že copánky si musí nechat zaplétat v Trentonu. V Princetону se salon, kde by zaplétali vlasy, dal čekat jen těžko — těch několik místních černochů

a černošek mělo pleť tak světlou a vlasy tak zplihlé, že si u nich copánky nedokázala představit. Ale když v odpolední výhni čekala na nádraží na vlak, přece jí běželo hlavou, jak jen v Prince-tonu takový podnik může chybět. V kabelce se jí roztekla čokoládová tyčinka. Na nástupišti čekalo ještě několik lidí, samí štíhlí běloši v krátkém, tenoučkém oblečení. Muž stojící nejbliže lízal zmrzlinu v kornoutku. Vždycky jí připadalo, že lízání zmrzliny je od dospělých amerických mužů tak trochu bezohlednost, zvláště když ji lízali na veřejnosti. Do stanice konečně doskřípěl vlak a muž se k ní — s důvěrností, již k sobě pojmají cizí lidé, které spojí nespokojenost s veřejnou službou — obrátil a utrousil: „To je dost.“ Usmála se na něj. Šedivějící vlasy měl komicky sčesané dopředu tak, aby mu zakrývaly lysinu. Určitě pracoval na univerzitě, ale ne v humanitních vědách, jinak by působil ostýchavěji. Možná v nějakém oboru, kde jsou věci pevně dané, například v chemii. Dřív by odpověděla: „Já vím,“ tím zvláštním americkým výrazem, kterým člověk spíše než to, že něco ví, vyjadřuje souhlas, načež by se s ním dala do řeči, jestli z něj náhodou nevypadne něco, co by mohla využít na svém blogu. Když projevila zájem a na něco se zeptala, lidem to lichotilo, a poté co domluvili a ona nic neříkala, povídali dál. Byli navyklí zaplňovat ticho. Pokud se jí zeptali, co dělá ona, neurčitě odpověděla: „Píšu blog o životním stylu,“ protože odpověď „Píšu anonymní blog *Rasovna aneb Různé postřehy neamerické černošky o amerických černoších (dříve známých jako negři)*“ by je vyvedla z míry. Několikrát to ale řekla. Jednou dredatému bělochovi, který seděl vedle ní ve vlaku. Jeho vlasy připomínaly staré spletené provazy a končily blondatými chomáči a na sobě měl potrhanou košili, zjevně nošenou s velkou zbožností, což ji přesvědčilo, že je to zarytý sociální aktivista a že by jí na blog tu a tam určitě dokázal přispět dobrým textem. „Dneska o rase každej v jednom kuse mele, černoši se musejí přestat brát tak vážně, teď se všechno točí kolem tříd, bohatý proti chudejm,“ řekl jí klidným tónem. Použila to jako úvodní větu příspěvku s názvem „Ne všichni bílí Američani s dredy jsou na

tom bledě“. Název blogu prozradila i chlapíkovi z Ohia, který se tísnil vedle ní v letadle. Určitě střední manažer, jak ho odhadla podle neforemného obleku a kontrastního límečku. Chtěl vědět, co Ifemelu myslí tím „blogem o životním stylu“, a když mu odpověděla, čekala, že zareaguje odměřeně nebo rozhovor ukončí nějakou nicneříkající ústupnou replikou typu: „Je přece jen jedna rasa, ta lidská.“ Místo toho ale prohlásil: „Nepíšete někdy o adopcích? V téhle zemi nikdo nestojí o černošské děti, a tím nemyslím míšence, ale skutečně černošské. Nechtějí je ani černošské rodiny.“

Vylíčil jí, že s manželkou černošské děcko adoptovali, a sousedi na ně koukají jako na mučedníky za pochybnou věc. Na blog o něm napsala příspěvek nazvaný „Ne každý bílý střední manažer z Ohia oblečený jako hastroš je takový, jaký si myslíte“; ten měsíc získal nejvyšší počet komentářů. Ještě teď ji napadlo, jestli si ho také přečetl. Doufala, že ano. Často sedávala v kavárnách, na letištích či vlakových nádražích, pozorovala cizí lidi, představovala si jejich životy a přemýšlela, kdo z nich nejspíš četl její blog. Teď už bývalý. Závěrečný příspěvek napsala teprve před několika dny a dosud pod ním narostl sloupeček dvou set sedmdesáti čtyř komentářů. Všichni ti čtenáři, jejichž řady se měsíc co měsíc rozrůstaly a kteří přidávali odkazy a přeposílali články do dalších diskusních skupin, věděli o tolik víc než ona; vždycky ji děsili i těšili zároveň. SapfickyDerrida, jeden z nejčastějších přispěvatelů, napsal: *Trochu mě udivuje, jak moc si to беру osobně. Hodně štěstí při té nespecifikované „životní změně“, ale brzy se prosím do blogosféry vrať. Tím svým nebojácným, dominantním, vtipným a podnětným hlasem vytváříš prostor k upřímným debatám o důležitém tématu.* Ačkoliv se Ifemelu snažila psát svěže a udělat dojem, čtenáři jako SapfickyDerrida, kteří ve svých komentářích sypali z rukávu statistiky a používali slova jako „reifikovat“, ji znervózňovali, takže si postupem času začínala připadat jako sup, který klove do mršin lidských příběhů a hledá, co by se dalo použít. Někdy stály její rasové souvislosti na hliněných nohou, jindy svému textu

sama nevěřila. Čím víc toho napsala, tím víc ztrácela jistotu. Každým příspěvkem seškrabávala další šupinu svého já, až si nakonec připadala nahá a falešná.

Muž s rozlízanou zmrzlinou si ve vagonu sedl vedle ní, a aby zamezila rozhovoru, zabodla pohled do země, na hnědou skvrnu od rozlitého ledového frapučina u nohou, a vydržela to až do Trentonu. Nástupiště se hemžilo černochoy, často tlustými, v krátkém, tenoučkém oblečení. Ještě pořád ji zaráželo, jaký je to rozdíl, když člověk popojede několik minut vlakem. Když se během prvního roku v Americe vypravila za tetičkou Uju do Flatlands — jela nejprve na newarskou Penn Station a tam přestoupila na metro —, praštilo ji do očí, že na manhattanských zastávkách vystupují většinou štíhlí běloši, a jak souprava pokračovala dále do Brooklynu, osazenstvo tloustlo a černalo. Sama o nich ovšem neuvažovala jako o „tlustých“, nýbrž „plnoštíhlých“, protože kamarádka Ginika ji hned upozornila mimo jiné na to, že „tlustý“ se v Americe neříká, protože z toho číší morální odsudek jako ze slov „pitomec“ či „hajzl“, nejde o pouhý popis typu „malý“ nebo „vysoký“. A tak výraz „tlustý“ vyškrtila ze svého slovníku. Loni v zimě se jí však téměř po třinácti letech vrátil, když v supermarketu u pokladny platila obří pytlík tortillových chipsů a chlapík ve frontě za ní zamumlal: „Těmahle hnusama by se tlustý lidi vůbec cpát neměli.“ Překvapeně a trochu dotčeně na něj pohlédla a napadlo ji, že z toho bude perfektní příspěvek na blog — jak tenhle cizí člověk dospěl k názoru, že je tlustá. Chtěla text zveřejnit se štítkem „rasa, gender a proporce“. Jenže když se musela vypořádat s realitou doma v zrcadle, došlo jí, že až moc dlouho nebrala na vědomí, jak je jí najednou oblečení těsné, jak se jí stehna při chůzi třou o sebe, jak jí jisté části těla změkly, zaoblily se a při pohybu se natřásají. Skutečně byla tlustá.

Vyslovila ten výraz pomalu, poválela ho na patře, a přemýšlela o všech ostatních věcech, které se v Americe naučila neříkat nahlas. Skutečně byla tlustá. Ne vnadných tvarů, ne pěkně stavěná — tlustá. Jedině tohle slovo znělo pravdivě. Stejně tak

přehlížela tu tíhu v duši. Jejímu blogu se dařilo, každý měsíc měl tisíce unikátních návštěvníků, dostávala slušné honoráře za přednášky, měla postgraduální stipendium na Princetonu a vztah s Blainem — na poslední přání k narozeninám jí napsal: „Jsi jednoznačně moje životní láska“ —, a přece v duši cítila tíhu. Vnímala ji tam už nějakou dobu — chronickou ranní únavu, dojem jisté bezútěšnosti a neohraničenosti. S tím se pojila jakási neurčitá dychtivost, beztvaré touhy, kratičké fantazijní záblesky jiných životů, které mohla žít... To všechno se s plynoucími měsíci smísilo v bodavý stesk po domově. Pročesávala nigerijské webové stránky, nigerijské profily na Facebooku, nigerijské blogy a každé kliknutí přinášelo další příběh nějakého mladého člověka dekorovaného americkým či britským titulem, který se v poslední době rozhodl vrátit domů, aby tam rozjel investiční společnost, byznys v hudební produkci, módní značku, časopis, fastfoodovou franšizu. Dívala se na ty muže a ženy na fotografiích a cítila tupou bolest, touhu po čemsi ztraceném, jako by jí násilím rozevřeli dlaň a něco jí sebrali. Žili její život. Postupně dospěla k přesvědčení, že má být v Nigérii, že jedině tam může zapustit kořeny, aniž na ni neustále bude doléhat nutkání je zase vyškubnout a seřást hlínu. A pochopitelně tu byl ještě Obinze. Její první láska, první mileneček, jediný člověk, před nímž nikdy necítila potřebu se ospravedlňovat. Mezitím se z něj stal manžel a otec a roky nebyli v kontaktu, ale nemohla předstírat, že Obinze v jejím stesku po domově nehraje roli nebo že na něj často nemyslí, že se neprobírá společnou minulostí a nehledá náznaky čehosi, co nedokázala pojmenovat.

Ten neznámý hulvát v supermarketu — který ostatně sám nejspíš zápolil s problémy, vzhledem k tomu, jak byl ztrhaný a svíral rty — měl v úmyslu ji urazit, avšak místo toho ji jeho rýpnutí probudilo.

Začala plánovat a snít, hlásit se na různé pracovní pozice v Lagosu. Blainovi to zprvu neoznámila, jelikož nejdřív hodlala uzavřít princetonské stipendium, ale neřekla mu o tom,

ani když skončilo, protože nejprve chtěla nabyt jistoty. Jenže jak plynuly týdny, uvědomila si, že jistotu nikdy nezíská. A tak se mu s tím, že se vrací domů, nakonec svěřila a dodala: „Musím.“ Věděla, že v jejích slovech rozpozná tón konce.

„Proč?“ zeptal se v šoku z její zprávy téměř automaticky. Seděli u něj v obýváku v New Havenu, obtékal je jemný džez a denní světlo. Dívala se, jak to toho jejího dobráka vyvedlo z míry, a cítila, jak den nabývá smutného, osudového rázu. Žili spolu tři roky — tři roky vztahu bez zádrhelů, hladkého jako vyžehlené prostěradlo. Poprvé a naposledy se pohádali teprve před několika měsíci, kdy Blainovi ztuhl v očích vyčítavý výraz a odmítl se s ní bavit. Hádku ovšem překonali, hlavně díky Baracku Obamovi — společná víra je znovu stmelila. Během volební noci ji Blaine pevně držel, jako by Obamovo vítězství ve volbách bylo i jejich osobním vítězstvím. Poté ji s usazenou tváří políbil. A teď mu tady říkala, že je konec. „Proč?“ zeptal se. Jeho přednášky byly plné složitých myšlenkových pochodů a drobných nuancí, a přesto po ní teď požadoval jediný důvod, ptal se po *příčině*. K žádnému prozření u ní ale nedošlo a konkrétní příčina neexistovala, prostě se v ní navrstvila nespokojenost a utvořila masu, která ji poháněla. Tohle mu neprozradila, protože vědomí, že se tak cítí už nějakou dobu — že vztah s ním je jako žít si spokojeně doma, ale neustále vysedávat u okna a vyhlížet ven —, by ho ranilo.

„Vem si i tu kytku,“ řekl jí poslední den, kdy ho viděla, zatímco si balila oblečení, které u něj měla. Stál v kuchyni se svěšenými rameny a vypadal zničeně. Byla to jeho pokojová rostlina, tři bambusové stonky, z nichž jako příslib vyrůstaly zelené listy, a když si ji vzala, náhle ji probodla zdrcující samota a dolehla na ni na dlouhé týdny. Někdy ji pořád ještě pocítovala. Jak se člověku mohlo stýskat po čemsi, co už nechtěl? Blaine potřeboval něco, co mu nedokázala dát, ona potřebovala něco, co nedokázal dát on jí, a ji z toho — co by bývalo mohlo být, a co už bylo passé — svíral zármutek.

A tak se teď, v den naplněný letní hojností, ocitla na nástupišti v Trentonu a chystala se nechat si na cestu domů zaplést vlasy. Po kůži se jí převalovalo lepkavé horko. Na peronu spatřila jedince třikrát rozměrnější než ona a na jednoho z nich, ženu ve velmi krátké sukni, obdivně pohlédla. Ukazovat v minisukni štíhlé nohy, na tom Ifemelu nepřípadalo nic zvláštního — předvádět nohy, které svět obdivuje, je koneckonců snadné a neplyne z toho žádné riziko —, ale čin tlusté ženy v sobě nesl tiché přesvědčení, které člověk s nikým nesdílí, pocit oprávněnosti, kterou ostatní nevnímají. S jejím rozhodnutím vrátit se to bylo podobné — kdykoliv ji trápily pochyby, učinila své nejistotě přítrž tak, že si představila, jak statečně, téměř hrdinsky, stojí sama proti všem. Tlustá žena spoluorganizovala skupinku teenagerů. Vypadali na šestnáct či sedmnáct let a jejich žlutá trička vpředu i vzadu inzerovala jakýsi letní program. Shlukli se kolem ní, smáli se a bavili se. Ifemelu připomínali bratrance Dikea. Jeden z chlapců, tmavý a vysoký, štíhlé, svalnaté postavy sportovce, vypadal úplně jako on. Ne že by Dike někdy nosil boty, které vypadaly jako espadrilky. Říkal jim „šouračky“. Tenhle výraz byl novinka, poprvé ho použil před několika dny, když jí líčil, jak šel s tetičkou Uju nakupovat. „Máma mi chtěla koupit šílený boty. Ty přece chápeš, sestřenko, že nemůžu nosit šouračky!“

Před nádražím si Ifemelu stoupla do fronty na taxík. Doufala, že řidič nebude Nigrijec, protože v tom případě by stačilo, aby uslyšel její přízvuk, a buď by měl horečnou potřebu jí sdělit, že má magisterský titul, že taxikářením si jen přivydělává a jeho dcera je premiantka na Rutgersově univerzitě, nebo by jen nabručeně mlčel, vrátil by jí drobné a její poděkování by přešel bez povšimnutí, a celou dobu by se dotčeně litoval, že tahle krajanka, ještě k tomu taková dívenka, možná zdravotní sestra, účetní, nebo dokonce doktorka, se na něj dívá spatra. Všichni nigerijští taxikáři v Americe chovali přesvědčení, že ve skutečnosti taxikáři nejsou. Přišla na ni řada. Vyfasovala černocho ve středních letech. Otevřela dveře a mrkla na zadní

stranu sedadla řidiče. *Mervin Smith*. O nigerijské jméno nešlo, ale úplnou jistotu člověk neměl nikdy. Nigerijci si tu brali nej-různější jména. Sama byla kdysi někdo jiný.

Když pozdravil, ulevilo se jí, protože okamžitě poznala ka-ribský přízvuk.

Odpověděla mu a uvedla adresu afrického salonu Mariama. Tenhle ještě nezkoušela — chodila jinam, ale tam teď měli zavřeno, protože majitelka se zrovna vdávala doma v Pobřeží slonoviny —, věděla však, že bude vypadat jako všechny africké salony, které znala. Všechny se nacházely v části města, kde bylo plno graffiti a vlhkých budov, ale žádní běloši, a zdobily je zářivé vývěsní štíty s názvy typu Africký salon Aisha a Fatima. Měly radiátory, které se v zimě příliš rozpalovaly, a klimatizaci, která v létě nechladila, a pracovalo v nich plno frankofonních pletaček ze západní Afriky, z nichž jedné vždy salon patřil; ta mluvila nejlépe anglicky, zvedala telefony a ostatní ji poslouchaly. Často měla některá na zádech v kusu látky přivázané dítě, případně na přehozu rozloženém přes ošoupanou pohovku spalo batole. Tu a tam se zastavilo nějaké starší děčko. Nahlas a překotně se tu hovořilo francouzsky, wolofsky či malinke. Když ženy se zákazníci mluvily anglicky, znělo to lámaně, kuriózně, jako by si angličtinu předtím, než si osvojily americkou slangovost, nestihly pořádně zažít. Slova jim vycházela z úst nedokončená. Ve Filadelfii kdysi Ifemelu od jedné guinejské pletačky slyšela: „Šišáma takýho steka.“ Musela si to nechat ještě mnohokrát zopakovat, teprve pak pochopila, co žena říká: „Jéžiš, já měla takovýho vzteka.“

Mervin Smith byl hovorný pohodář. Jel a vykládal, jaké je hrozné horko a jak budou určitě preventivně vypínat proud.

„Starý lidi v takovejchhle vedrech umíraj. Když nemaj klimatizaci, musej do obchodáku, kde si ji můžou dopřát zdarma. Jenže občas je tam nemá kdo vzít. O starý lidi musíme pečovat,“ mudroval. Ifemelu mlčela, to ale jeho bodrostí nijak neotřásl.

„A jsme tu!“ oznámil, když zaparkoval před omšelým blokem. Salon se nacházel uprostřed, mezi čínskou restaurací Radost

a štěstí a večerkou, kde se prodávaly losy a sázanky. Uvnitř salonu visela ve vzduchu zanedbanost a ze stěn, polepených velkými plakáty různých stylů copánků a letáčky s nápisem RYCHLÉ VRÁCENÍ DANĚ, se odlupovala barva. Na vlasech usazených zákaznic tu pracovaly tři ženy, všechny v tričku a šortkách po kolena. V televizi, namontované na stěně v koutě a puštěné trochu moc nahlas, běžel nigerijský film, v němž jakýsi chlap zrovna mlátil schoulenou ječící manželku, což v mizerné zvukové kvalitě ještě víc dráždilo nervy.

„Dobrý den!“ pozdravila Ifemelu.

Podívaly se po ní všechny, ale odpověděla jen jediná, určitě Mariama, po níž se salon jmenoval: „Dobrý den. Vítejte.“

„Chtěla bych si nechat udělat copánky.“

„Jaký si přejete?“

Ifemelu odvětila, že by chtěla středně široké afrotwisty, a zeptala se, kolik to bude stát.

„Dvě stovky,“ odpověděla Mariama.

„Minulý měsíc jsem platila sto šedesát.“ Naposledy si vlasy nechávala zaplétat před třemi měsíci.

Mariama chvíli nic neříkala a soustředila se na vlasy, které právě pletla.

„Takže sto šedesát?“ zeptala se Ifemelu.

Mariama pokrčila rameny a usmála se. „Dobře, ale musíte přijít zas. Posadte se. Počkejte na Aishu. Brzo bude hotová.“ Mariama ukázala na nejmenší pletačku, která měla nějakou kožní nemoc — paže a krk jí pokrývaly znepokojivé spirálové fleky narůžověle smetanového odstínu, které vypadaly nakažlivě.

„Zdravím, Aisho,“ oslovila ji Ifemelu.

Aisha vrhla na Ifemelu letmý pohled a jen nepatrně kývla. Ve tváři měla prázdný, téměř zlověstný výraz. Bylo na ní cosi zvláštního.

Ifemelu se posadila nedaleko dveří. Větrák na otlučeném stole běžel na vysoké otáčky, ale na dusno v místnosti nestačil. Vedle větráku ležely hřebeny, balení umělých vlasů a příčesků,

časopisy, v nichž se vzdouvaly volné listy, hromádky pestrobarevných DVD. V jednom koutě, vedle automatu na bonbonny a rezavého fénu, který sto let nikdo nepoužil, stál opřený smeták. Na obrazovce otec bil dvě děti — topornými údery jim fackoval vzduch nad hlavou.

„Ne! Zlej táta! Zlej chlap!“ vyjekla druhá pletačka, lepila se pohledem na obrazovku a při každé ráně sebou trhla.

„Z Nigérie?“ zeptala se Mariama.

„Ano,“ přisvědčila Ifemelu. „Odkud jste vy?“

„Já se sestrou Halimou jsme z Mali. Aisha je ze Senegalu,“ vysvětlila Mariama.

Aisha zrak nezvedla, ale Halima se na Ifemelu usmála. Z vřelé vědoucnosti jejího úsměvu vyzařoval pozdrav krajance z Afriky. Na Američanku by se stejným způsobem neusmála. Výrazně šilhala, zorničky jí ujížděly do opačných směrů, což Ifemelu vyvedlo z rovnováhy — nevěděla jistě, kterým okem se na ni Halima dívá.

Ifemelu se ovála časopisem. „Hrozné horko,“ zabědovala. Od těchhle žen se alespoň nemusela bát údivu: „Vám je horko? Vždyť jste z Afriky!“

„Tahle vlna veder je děsná. Včera se nám bohužel rozbila klimatizace, pardon,“ omlouvala se Mariama.

Ifemelu věděla, že se jim klimatizace nerozbila včera, že je rozbitá mnohem déle, možná celou dobu. I tak ale přikývla a poznamenala, že se možná porouchala z toho, jak jela věčně na plné obrátky. Zazvonil telefon. Mariama zvedla sluchátko a po chvílce prohlásila: „Přijďte rovnou.“ Přesně kvůli těmhle slovům se Ifemelu v afrických salonech přestala objednávat. Přijďte rovnou, řekli pokaždé, a když člověk dorazil, zjistil, že před ním ještě dvě zákaznice čekají na mikrocopánky, a majitelka vás stejně ujistila: „Moment, za chvíli přijde vypomoct sestra.“ Telefon se znovu rozdrčel a Mariama do něj spustila tentokrát francouzsky. Její hlas postupně přerostl v křik a musela přestat zaplétat, aby u hovoru mohla gestikulovat. Potom z kapsy vytáhla žlutý formulář Western Union,

rozložila ho a začala z něj diktovat čísla. „Trois! Cinq! Non, non, cinq!“

Žena, již zaplétala vlasy do drobných francouzských copánků, které musely tahat, se na ni obořila: „Dělejte! Nebudu tu tvrdnout celý den!“

„Pardon, pardon,“ kála se Mariama, ale než se znovu pustila do zaplétání, cifry ještě do telefonu sevřeného mezi ramenem a uchem zopakovala.

Ifemelu si otevřela knížku, *Třtinu* od Jeana Toomera, a proletěla několik stránek. Už nějakou dobu měla v plánu si ji přečíst a říkala si, že ji asi bude bavit — Blainovi se totiž nelíbila. Označil ji za „cenný počin“. Řekl to tím jemně shovívavým tónem, kterým mluvil, když probírali romány, jako by si byl jistý, že Ifemelu časem přijde k rozumu a uzná, že romány, které má rád Blaine — romány od mladých či relativně mladých autorů napěchované *věcmi*, fascinující, ohromující almanachy značek, hudby, komiksů a ikon, kde není místo na emoce, plné vět, které si jedna jak druhá stylově uvědomují vlastní stylovost —, jsou kvalitnější. Řadu jich přečetla, protože jí je doporučil, ale připomínaly jí cukrovou vatu, která se tak snadno rozplyne na jazyku a nezůstane po ní ani stopa.

Ifemelu román zavřela. Bylo příliš horko, nemohla se soustředit. Snědla kousek rozteklé čokolády, poslala esemesku Dikeovi, ať jí zavolá, až mu skončí basketbalový trénink, a znovu se ovála. Přečetla si nápisy na protější stěně — DODATEČNÉ ÚPRAVY COPÁNKŮ MAXIMÁLNĚ DO TÝDNE, ŠEKY NEPŘIJÍMÁME, PENÍZE NEVRACÍME —, ale pečlivě se vyhýbala pohledům do koutů, protože věděla, že by tam spatřila plesnivě zmuchlané noviny nacpané pod potrubím, špínu a dávno shnilé věci.

Když Aisha skončila, zeptala se, jakou si Ifemelu přeje barvu příčesku.

„Čtyřku.“

„Čtyřka ne,“ odvětila okamžitě Aisha.

„Tu ale používám.“

„Čtyřka taková špinavá. Nechcete jednička?“

„Jednička je moc černá, vypadá uměle,“ namítla Ifemelu a uvolnila si šátek. „Občas používám i dvojku, ale nejbližší mojí přirozené barvě je čtyřka.“

Aisha povýšeně pokrčila rameny, jako by chtěla naznačit, že když nemá zákaznice dobrý vkus, její problém to není. Sáhla do skříně, vytáhla dvě balení příčesků a zkontrolovala, jestli jsou stejné barvy.

Dotkla se Ifemeliných vlasů. „Proč nechcete se relaxér?“

„Mně se moje vlasy líbí tak, jak je pámbu stvořil.“

„Ale jak češete? Vždyť to nejde,“ divila se Aisha.

Ifemelu si přinesla vlastní hřeben a teď se pustila do česání. Postupovala jemně, a když skončila, husté, měkké vlasy, kroucené do droboučkových kudrlinek, jí lemovaly hlavu jako svatozář. „Pokud je pořádně navlhčíte, tak těžké to není,“ odvětila. Nasadila mámivý tón misionářky, který používala vždy, když se jiné ženy černé pleti snažila přesvědčit o kladech přírodních vlasů. Aisha zachřela — zjevně nechápala, proč si někdo raději protrpí česání přírodních vlasů, když je může prostě narovnat relaxérem. Oddělila si část Ifemeliných vlasů, z hromádky na stole vyškubla proužek umělých a začala zručně kroutit.

„To tahá,“ ozvala se Ifemelu. „Neutahujte tolik.“ Jenže Aisha dál kroutila až do konce, a Ifemelu usoudila, že jí možná nerozuměla, a tak se problematického copánku dotkla a upozornila: „Tahá, tahá.“

Aisha jí ruku odstrčila. „Ne. Ne. Nešahat. Takhle dobrý.“

„Tahá to!“ zopakovala Ifemelu. „Povolte ho, buďte tak laskavá.“

Přihlížející Mariama spustila přívál francouzských slov. Aisha copánek povolila.

„Promiňte,“ omlouvala se Mariama. „Občas něčemu nerozumím.“

Ifemelu ovšem vyčetla Aishe v obličeji, že rozuměla až moc dobře. Byla to prostě nefalšovaná ženská z trhu, a finesy americké úslužnosti vůči zákazníkům šly mimo ni. Ifemelu si ji

představila, jak pracuje někde na trhu v Dakaru, jako pletačky v Lagosu si po vysmrkání utírá ruce do šatů, škubá zákaznici hlavou, aby si ji lépe nastavila, stěžuje si, jak má zákaznice vlasy husté, tvrdé či krátké, pokřikuje na kolemjdoucí ženy a celou dobu moc hlasitě rozpráví a moc utahuje.

Aisha mrkla na televizi a zeptala se: „Znáte?“

„Prosím?“

Aisha otázku zopakovala a ukázala na herečku na obrazovce.

„Ne,“ odpověděla Ifemelu.

„Jste přece Nigerijka.“

„Ano, ale neznám ji.“

Aisha pokynula směrem k hromádce DVD na stole. „Dřív samý vůdú. Hrůza. Teďka Nigérie je moc dobrý filmy. Takovej barák!“

Ifemelu neměla o nollywoodských filmech, jejich přepjaté teatrálnosti a nepravděpodobných zápletkách valné mínění, ale souhlasně přikývla, protože slyšet v jedné větě „Nigérie“ a „dobrý“ byl luxus — i z úst téhle zvláštní Senegalky —, a rozhodla se to vnímat jako předzvěst svého návratu domů.

Všichni, komu oznámila, že se stěhuje nazpátek, vypadali překvapeně a čekali nějaké vysvětlení, a když řekla, že se jí prostě chce domů, na čele jim vyskočily rozpačité vrásky.

„Zavíráš blog a prodáváš byt, aby ses vrátila do Lagosu a pracovala pro časopis, který ani tak dobře neplatí,“ shrnula tetička Uju a pak to zopakovala, jako by chtěla, aby si Ifemelu uvědomila, jakou hloupost se chystá učinit. Jedině z reakce Ranyinudo, dávné kamarádky v Lagosu, měla dojem, že dělá normální věc. „Do Lagosu se teď z Ameriky vrací kdekdo, tak se k nim koukej přidat. Člověk je každý den vídá, jak s sebou vláčí láhev s vodou, jako by měli leknout, když se co minutu nenapíjous,“ líčila Ranyinudo. Ifemelu s ní celé ty roky zůstala ve styku. Zprvu jí tu a tam napsala dopis, ale s tím, jak se otevíraly internetové kavárny, šířily se mobilní telefony a pomalu vzkvétal Facebook, začaly komunikovat častěji. To Ranyinudo jí před lety oznámila, že se Obinze žení: „Stal se z něj pracháč.“

Vidiš, o co jsi přišla?“ Ifemelu předstírala, že ji ta zpráva nijak nezasáhla. S Obinzem koneckonců přerušila kontakt a uteklo tolik času, navíc čerstvě začala chodit s Blainem a spokojeně vplula do života ve dvou. Jenže když zavěsila, nemohla na Obinzeho přestat myslet. Představa, jak se Obinze žení, v ní zanechávala jakýsi smutek, vybledlý smutek. Ale řekla si, že mu to přeje, a aby to sama sobě dokázala, rozhodla se, že mu napíše. Nevěděla jistě, jestli Obinze ještě používá starou adresu, a když e-mail posílala, tak trochu čekala, že neodpoví. Ale odpověděl. Podruhé už mu nenapsala, protože si mezitím připustila, že v ní ještě jakýsi plamínek plane. Nejlépe bylo dát od toho ruce pryč. Loni v prosinci, poté co jí Ranyinudo přiznala, že ho potkala v nákupním středisku s dcerkou (Ifemelu si ten nový, roztahaný moderní obchodák v Lagosu pořad nedokázala představit; když se o to pokusila, v duchu se jí vyjevil jen ten starý, přečpaný, který pamatovala) — „Vypadal hrozně *nažehleně* a má tak milou dcerku,“ líčila Ranyinudo —, ucítila Ifemelu ze všech těch změn, které v jejím životě proběhly, trýznivé bodnutí.

„Teďka Nigérie je moc dobrý filmy,“ zopakovala Aisha.

„Ano,“ přisvědčila nadšeně Ifemelu. Tohle teď dělala — vyhlížela znamení. Nigerijské filmy jsou fajn, takže fajn bude i její návrat domů.

„Vy budete Jorubka,“ odhadovala Aisha.

„Ne, Igbo.“

„Vy jste Igbo?“ Aishe se ve tváři poprvé objevil úsměv, kterým odhalila nejen drobné zuby, ale v neméně míře i tmavé dásně. „Já myslela jsem, že Jorubka — jste tmavá, Igbové světlí. Mí dva mužský taky Igbové. Moc fajn. Igbové umí o ženský starat.“

Aisha teď téměř šeptala a v hlase jí zarezoval sexuální podtón. Barevné skvrny na pažích a na krku se jí v zrcadle proměnily v děsivé boláky. Ifemelu si představila, jak některé z nich pukají a vytéká z nich hnis, jiné se odlupují. Odvrátila zrak.

„Igbové umí o ženský starat,“ zopakovala Aisha. „Chci vdávat. Milujou mě, ale rodina chtějí Igbošku. Igbové prej berou jenom Igbošky.“

CHIMAMANDA NGOZI ADICHIEOVÁ

AMERIKÁNA

Z anglického originálu *Americanah*
vydaného nakladatelstvím Alfred A. Knopf v New Yorku
a Torontu roku 2013 přeložil Petr Štádler
Redaktorka Tereza Jůzová
Obálka a typografická úprava Pergamen
Sazba písmů Arnhem a Conduit ITC Jaroslav Bulíček

Vydal Host — vydavatelství, s. r. o.
Radlas 5, 602 00 Brno, tel.: 545 212 747
roku 2017. První, elektronické vydání
e-mail: redakce@hostbrno.cz
www.hostbrno.cz